

Sähköinen maanvuokrasopimus

Sähköisesti allekirjoitettu viranhaltijapäätös

Kuntien ja Maanmittauslaitoksen kiinteistötehtävien koulutuspäivä
Helsinki, Pasila 7.9.2016

Kari Niemi

Johtava asiantuntija (OTK, VT)

Maanmittauslaitos

Sähköinen maanvuokrasopimus

Minkälainen sähköinen sopimus täyttää maanvuokrasopimuksen muotovaatimukset?

Maanvuokrasopimusta koskevat muotovaatimukset

- MVL 3 §:n mukainen pääsääntö on, että maanvuokrasopimus on tehtävä kirjallisesti ja osapuolten on se omakätisesti allekirjoitettava
- Kaikki sopimuksen ehdot on merkittävä kirjalliseen vuokrasopimukseen – ulkopuolelle jätetty ehto on mitätön
- Myös maanvuokrasopimuksen muutos, lisäys ja siirto on tehtävä omakätisin allekirjoituksin varustetulla kirjallisella asiakirjalla
- Kysymys on varsinaisesta muutosäännöksestä – sen noudattamatta jättäminen merkitsee sopimuksen pätemättömyyttä
- Kirjaamismenettelyssä tulee tutkia, että maanvuokraoikeus on perustettu muotovaatimusta noudattaen (MK 14:12, 2 kohta)
  - Jos sopimus ei täytä muotovaatimusta, hakemus on hylättävä
- Joissakin tapauksissa sopimus on tehtävissä myös suullisesti
  - Harvinaisia tilanteita
  - Kirjaamisessa vaaditaan joka tapauksessa kirjallisesti tehty ja omakätisesti allekirjoitettu sopimus (MK 14:9.2)

Muotovaatimusten täyttäminen sähköisesti?

- Maanvuokralaissa itsessään ei ole säädetty vaihtoehtoa kirjalliselle, omakätisesti allekirjoitetulle sopimukselle
- TYK 181 §:ssä säädetty kirjallisen ja sähköisen muodon rinnastaminen koskee kuitenkin myös maanvuokrasopimuksia
  - TYK eli tietoyhteiskuntakaari (L 917/2014) tuli voimaan 1.1.2015
  - Lain 181 §:ää vastaava säännös sisältyi aiemmin lakiin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisesta (L 458/2002, 12 §)
- TYK 181.1 §:
  - ”Jos sopimus on lain mukaan tehtävä kirjallisesti, vaatimuksen täyttää myös **sellainen sähköinen sopimus, jonka sisältöä ei voida yksipuolisesti muuttaa ja joka säilyy osapuolten saatavilla**. Jos sopimus on lain mukaan allekirjoitettava, **sovelletaan, mitä sähköisistä allekirjoituksista erikseen säädetään. ...**”

Sähköisiä allekirjoituksia koskeva sääntely

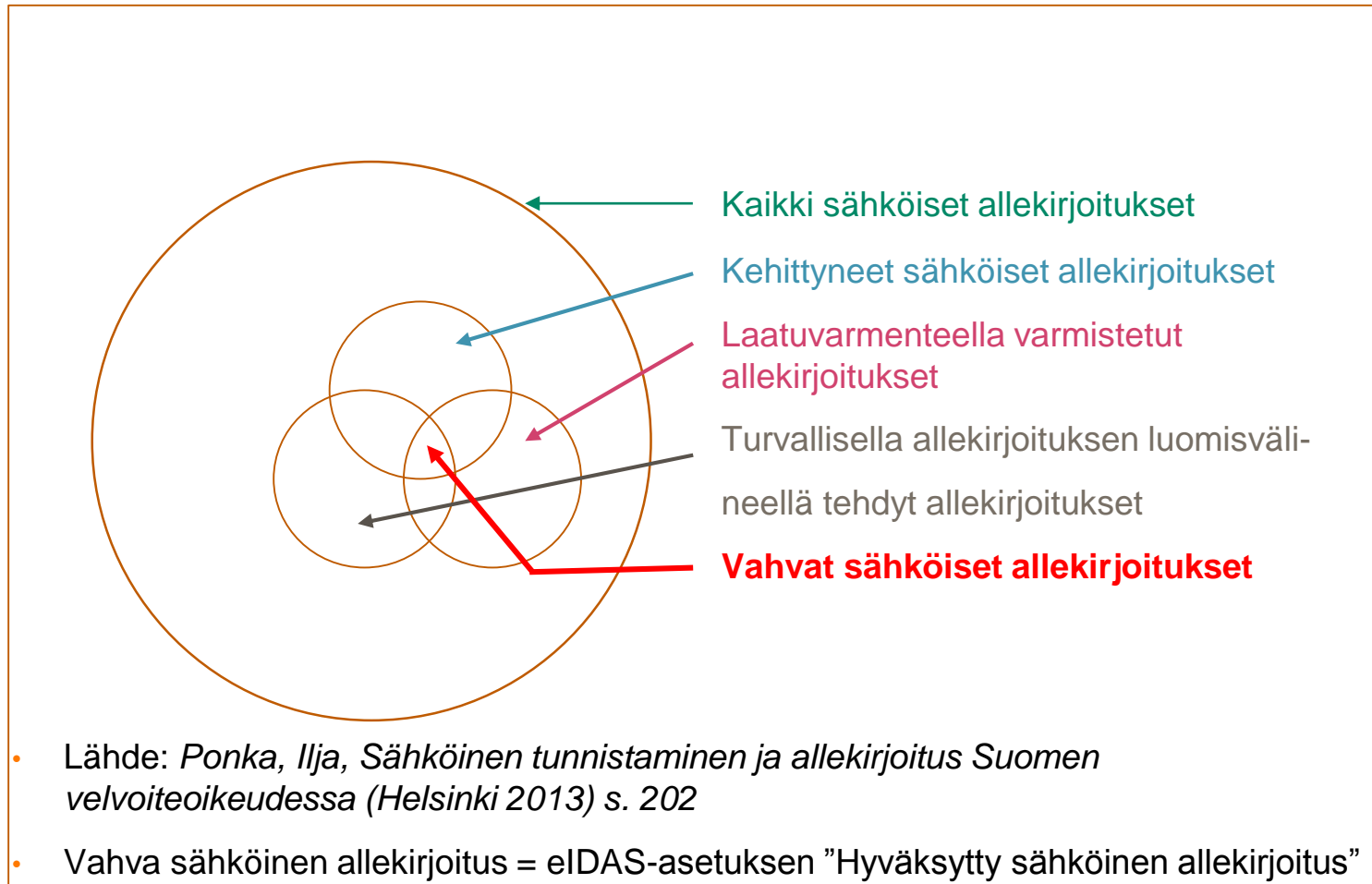
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 1999/93/EY sähköisiä allekirjoituksia koskevista yhteisön puitteista
- Laki sähköisistä allekirjoituksista (L 14/2003)
  - Tuli voimaan 1.2.2003, kumottu 1.9.2009
- Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (L 617/2009, ns. *tunnistuslaki*)
  - Tuli voimaan 1.9.2009; tärkeä muutos lailla 533/2016
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 910/2014 sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla (eIDAS-asetus)
  - Tuli voimaan jäsenvaltioissa suoraan sovellettavina säännöksiä sähköisten allekirjoitusten osalta 1.7.2016
  - Korvasi lain 617/2009 sähköisiä allekirjoituksia koskevat säännökset
  - Samalla kumottiin em. direktiivi vuodelta 1999

- Lain ja mainitun EU-asetuksen tulkinnan kannalta tärkeitä valmisteluasiakirjoja
  - **HE 197/2001 vp** (hallituksen esitys laiksi sähköisistä allekirjoituksista)
  - **HE 36/2009 vp** (hallituksen esitys laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista)
  - **HE 74/2016 vp** (hallituksen esitys laiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain muuttamisesta)

Sähköisten allekirjoitusten jaottelu

- Sähköisen allekirjoituksen käsite määritellään lainsäädännössä kolmiportaisesti (nykyisin eIDAS-asetus 3 artikla, 26 artikla)
- Ensinnäkin sähköisellä allekirjoituksella tarkoitetaan
  - ”...sähköisessä muodossa olevaa tietoa, joka on liitetty tai joka loogisesti liittyy muuhun sähköisessä muodossa olevaan tietoon ja jota allekirjoittaja käyttää allekirjoittamiseen”
- Kehittyneellä sähköisellä allekirjoituksella tarkoitetaan
  - ”...sähköistä allekirjoitusta, joka...
    - liittyy yksilöivästi allekirjoittajaan
    - sillä voidaan yksilöidä allekirjoittaja
    - se on luotu käyttäen sähköisen allekirjoituksen luontitietoja, joita allekirjoittaja voi korkealla varmuustasolla käyttää yksinomaisessa valvonnassaan ja
    - se on liitetty sillä allekirjoitettuun tietoon siten, että tiedon mahdollinen myöhempi muuttaminen voidaan havaita”
- Hyväksytyllä sähköisellä allekirjoituksella tarkoitetaan
  - ”...kehittyntä sähköistä allekirjoitusta, joka on luotu hyväksytyllä sähköisen allekirjoituksen luontivälineellä ja joka perustuu sähköisten allekirjoitusten hyväksytyyn varmenteeseen”

Sähköisten allekirjoitusten jaottelu kaaviona

Terminologian täsmennystä

- Kaikista eri variaatioista käytetään lainsäädännössä ja yleisessä kielenkäytössä nimitystä ”sähköinen allekirjoitus”
- Tämä johtaa harhaan, jos käytetty terminologia rinnastetaan suoraan siihen, mitä tarkoitetaan perinteisellä, omakätisellä allekirjoituksella
- On huomattava, että vain tietyllä tavalla tehdyt ”sähköiset allekirjoitukset” vastaavat omakätistä kirjallista allekirjoitusta
- Monet niistä variaatioista, joista käytetään nimitystä ”sähköinen allekirjoitus”, eivät itse asiassa ole allekirjoituksia (perinteisessä mielessä) => **tämä ei tarkoita, etteivätkö ne kaikesta huolimatta ole oikeustoimisisidonnaisuuden synnyttäviä tahdonilmaisuja**
- Niiden sidonnaisuutta synnyttävä vaikutus rajoittuu kuitenkin vapaamuotoisten oikeustoimien alueelle

Milloin kysymys on omakätistä kirjallista allekirjoitusta vastaavasta sähköisestä alekirjoituksesta?

- Kysymys on luonnollisesti keskeinen silloin, kun kyseistä oikeustoimea koskeva muotovaatimus lähtökohtaisesti edellyttää omakätistä kirjallista allekirjoitusta (kuten maanvuokrasopimus)
- Tämän vaatimuksen täyttää ainoastaan sellainen sähköinen allekirjoitus, joka sähköisiä allekirjoituksia koskevan lainsäädännön mukaan voidaan rinnastaa omakätiseen allekirjoitukseen
- Aiemmin tältä osin keskeinen säännös sisältyi *tunnistuslain* 5.2 §:n 1. virkkeeseen
  - ”Jos oikeustoimeen vaaditaan lain mukaan allekirjoitus, vaatimuksen täyttää ainakin sellainen kehittynyt sähköinen allekirjoitus, joka perustuu laatuvarmenteeseen ja on luotu turvallisella allekirjoituksen luomisvälineellä.”

- Vastaava säännös eIDAS-asetuksessa on artiklan 25 kohdassa 2
  - ”Hyväksytyllä sähköisellä allekirjoituksella on oltava samanlaiset oikeusvaikutukset kuin käsin kirjoitetulla allekirjoituksella.”
  - Asetuksen mukainen ”hyväksytty sähköinen allekirjoitus” on lähtökohtaisesti sama kuin tunnustuslain 5.2 §:n 1. virkkeen mukainen ns. ”vahva sähköinen allekirjoitus”
- Mitä edellä oleva vaatimus tarkoittaisi Suomen osalta käytännössä?
  - Allekirjoitus sähköisellä henkilökortilla ja siihen sisältyvällä Väestörekisterikeskuksen myöntämällä kansalaisvarmenteella (HST-kortti)
  - Entä mobiilivarmenne?

- Omakätistä kirjallista allekirjoitusta vastaavan sähköisen allekirjoituksen määrittely ei kuitenkaan tyhjenny *tunnistuslain* 5.2 §:n 1. virkkeen, ja sitä nykyisin vastaavan eIDAS-asetuksen 25 artiklan 2 kohdan säännökseen
- *Tunnistuslain* 5.2 §:n 2. virkkeessä säädettiin
  - ”Sähköiseltä allekirjoitukselta ei tule kuitenkaan evätä oikeusvaikutuksia yksinomaan sen vuoksi, että se on tehty muulla kuin edellä mainitulla tavalla.”
- Vastaavasti eIDAS-asetuksen 25 artiklan 1 kohdassa säädetään
  - ”Sähköisen allekirjoituksen oikeusvaikutuksia ja käytettävyyttä todisteena oikeudellisissa menettelyissä ei voida kieltää pelkästään sillä perusteella, että se on sähköisessä muodossa **tai että se ei täytä hyväksyttävän sähköisen allekirjoituksen vaatimuksia.**”

- Mainitut lainkohdat tarkoittavat, että myös silloin, kun oikeustoimea koskeva muotovaatimus lähtökohtaisesti edellyttää omakätistä kirjallista allekirjoitusta, sellainenkin sähköinen allekirjoitus voidaan hyväksyä, joka ei ole ns. ”vahva sähköinen allekirjoitus” / ”hyväksytty sähköinen allekirjoitus”
- Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että mikä tahansa erilaisista ”sähköisen allekirjoituksen” variaatioista voisi tulla kysymykseen
- Mainittujen lainkohtien tulkinta lähtee siitä, että muunkinlaisen sähköisen allekirjoituksen voidaan katsoa täyttävän muotovaatimukset eli vastaavan omakätistä kirjallista allekirjoitusta, ***jos kyseinen allekirjoitustapa riittäväällä tavalla täyttää ne funktiot, joita vahvan / hyväksytyn sähköisen allekirjoituksen ominaisuudet täyttävät***

- Vaatimukset ovat siis edelleen varsin korkeat vertautuen yleisiin kehittyneen sähköisen allekirjoituksen, turvallisen allekirjoituksen luomisvälineen ja laatuvarmenteen ominaisuuksiin ja kriteereihin (ja vastaaviin eIDAS-asetuksen määritelmiin)
- Kysymys on myös edelleen muutosäännöksestä eli allekirjoitustavalta edellytettävästä yleisestä teknisestä standardista
  - Oikeustoimitahdon kiistaton olemassa olo ei riitä, jos allekirjoitustapa ei täytä muotovaatimuksena olevaa, vähintään tiettyä teknistä tasoa
- Ongelmana on näiden soveltamistilanteiden tapauskohtaisuus ja kussakin tapauksessa suoritettavan, oikeudellista tulkintaa sisältävän riittävyysarvioinnin työläys ja epävarmuus
- Ongelmaa helpottaisi, jos olisi ylempien tuomioistuinten ratkaisukäytäntöä tietyntyyppisen sähköisen allekirjoitustavan vastaavuudesta suhteessa laissa asetettuun omakätiseen allekirjoitusvaatimukseen
  - Tällöinkin olisi tosin arvioitava, onko vertailtavassa tapauksessa käytetty allekirjoitustapa juuri samanlainen kuin ”ylimmästä standardista” poikkeava, mutta kuitenkin oikeuskäytännössä hyväksyttäväksi katsottu allekirjoitustekniikka

Vertailukohtana KVP:ssa tehdyt sähköiset allekirjoitukset

- KVP muodostaa merkittävän sääntelyn edellä olevaan tematiikkaan liittyen
- KVP:ssa allekirjoitetaan sähköisesti sopimuksia, joissa laki lähtökohtaisesti edellyttää kirjallista, omakätistä allekirjoitusta
  - Kiinteistön luovutusta ja maanvuokrasopimusten siirtoa koskevat esisopimukset ja luovutuskirjat
- Sähköistä allekirjoitusta ei kuitenkaan tehdä edellä kuvatulla ”vahvalla sähköisellä allekirjoituksella” tai, eIDAS-asetuksen mukaisesti, ”hyväksytyllä sähköisellä allekirjoituksella”
- Laki lähtee siitä, että KVP:ssa osapuolten allekirjoitukset tehdään vahvaa tunnistautumista hyödyntäen, tukeutuen lisäksi, allekirjoitustavan riittävyttä ajatellen, järjestelmän taustalla oleviin kokonaisratkaisuihin
  - Tässä on siis säädöspohjainen esimerkki sähköisestä allekirjoitusmenetelmästä, jonka katsotaan täyttävän omakätistä kirjallista allekirjoitusta koskevan muotovaatimuksen, vaikka kyse ei ole ”vahvasta sähköisestä allekirjoituksesta”
- On perusteltua katsoa, että myös maanvuokrasopimuksen sähköinen allekirjoitus olisi muotovaatimusten näkökulmasta riittävä, jos se olisi tehty vahvaan tunnistukseen perustuen ja myös kokonaisuutena *allekirjoitukseen* liittyviä järjestelmän ominaisuuksia hyödyntäen Kiinteistökaupan verkkopalvelussa eli KVP:ssa

Sähköisesti allekirjoitettu viranhaltijapäätös

Pääsääntö: viranomaispäätökset on allekirjoitettava (poikkeuksia voi olla)

- Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 16 § kesäkuun 2016 loppuun saakka voimassa olleessa muodossaan
  - ”Päätösasiakirja voidaan allekirjoittaa sähköisesti. Viranomaisen on allekirjoitettava asiakirja siten kuin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa säädetään”.
- Sähköisen allekirjoituksen laatua koskeva vaatimus on ainakin säädöstasolla ollut varsin korkea
  - On vaadittu ”vahvaa sähköistä allekirjoitusta” tai sähköistä allekirjoitusta, jonka ominaisuudet ovat riittävällä tavalla täyttäneet vahvan sähköisen allekirjoituksen funktiot (perusteluna **viranomaisten toimintaan liitetty korostettu oikeusvarmuusvaatimus, ks. HE 17/2002 vp s. 44**)
  - Toisaalta on myös esitetty, että sääntely on jättänyt ”varsin avoimeksi, millaista sähköistä allekirjoitusta viranomaisen voi käyttää” (HE 74/2016 vp s. 9)
- Viranomaispäätöksen ns. koneellinen allekirjoitus on ollut mahdollinen vain sillä edellytyksellä, että siitä on erikseen tiettyä viranomaista ja sen tiettyjä päätöksiä koskien säädetty (lain 20.2 §)

- Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 16 § heinäkuun 2016 alusta lähtien voimassa olevassa muodossaan
  - ”Päätösasiakirja voidaan allekirjoittaa sähköisesti. Viranomaisen on allekirjoitettava asiakirja sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 **26 artiklassa säädetyt vaatimukset täyttävällä kehittyneellä sähköisellä allekirjoituksella tai muuten sellaisella tavalla, että asiakirjan alkuperäisyydestä ja eheydestä voidaan varmistautua.**”
- Tarkoitus ei ole ollut tiukentaa aiemman lain aikana voimassa ollutta sääntelyä (HE 74/2016 vp s. 15)
  - Tämä osoittaa, että sähköasiointilain 16 § on myös aiemmin voimassa olleessa muodossaan edellyttänyt vähintään kehittyntä sähköistä allekirjoitusta tai muuta sellaista sähköistä allekirjoitusta, joka on mahdollistanut asiakirjan alkuperäisyyden ja eheyden varmistamisen
- Lain 20.2 § mahdollistaa edelleen koneellisen allekirjoituksen silloin, kun siitä on erikseen säädetty
  - Koneellisten allekirjoitusten käyttöalasta hallinnossa ks. esimerkkiluettelo sähköasiointilakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 17/2002 vp s. 8)

Kiitos!

MML
MAAN-
MITTAUS-
LAITOS

